

А 281

Академічна Панорама № 2 | 2001

Інформаційний бюлетень
Національного університету
"Києво-Могилянська
академія"

Ярослав Яцків:

*"Дні, які я провів в Академії
як науковець, на мене
справили велике враження"*

ДАРУНОК ВІА
В.С. Бреховського

Вільям Глісон:

*"Історія - це не просто
перебіг подій"*

Мирослав Попович:

*"За 10 років Академія
набула виразного характеру
гуманітарного університету"*

У випуску:

- Стипендії для... викладачів
- Студенти-правники матимуть своїх пацієнтів
- Історія - це не просто перебіг подій
- "Я працюватиму тут до останнього патрону"

Час плинний,
Києво-Могилянська Академія —
вічна.

“Наш університет — то кілька приміщень навколо бібліотеки, що є храмом науки”

В'ячеслав Брюховецький, Президент НаУКМА, став лауреатом Всеукраїнської премії "Визнання" в номінації "Інноваційні культурологічні проекти в галузі гуманітарних наук, культури та мистецтва". Грошову винагороду в розмірі 10 000 гривень Президент передав на закупівлю підручників для Наукової бібліотеки НаУКМА.

Сьогодні освіта молоді — найважливіша справа в нашій молодій державі. Я переконаний, що політика в усіх галузях знань робиться не у Верховній Раді, не в Уряді, а в університетах. Якими нам вдасться виховати майбутні покоління, такою й буде Україна. Нині вона ще не є такою, яку ми собі вимріяли. Ми ще не створили нової держави. Це лише контури, її ще треба будувати, і робитимуть це молоді. І тому звернення організаторів таких акцій до освіти вже є доброю ознакою, тому, що моїх колег не вельми балують увагою. Хоч у цій царині знань зроблено дуже багато, ці прориви визначатимуть майбутнє України.

Інтелектуальний потенціал нинішнього покоління просто колосальний. Скажімо, років п'ять тому студенти були ще досить інертною масою. Чулися нарікання на те, що вони пасивні, надто прагматичні. Нині все кардинально змінилося. Молодь відчула свою відповідальність перед майбутнім.

Що б хотілося сказати про свої власні плани? Вони досить прості й водночас надзвичайно складні. Хотілося б збудувати такий університет, який був би знаковим для нашої держави. Якщо кажуть «Болонья», то в уяві всіх одразу постає Італія. «Сорбонна» — Франція. «Гарвард» — Сполучені Штати Америки. «Карлів університет» - Чехія, «Ягеллонський» - Польща... Вони вже є визначальними цінностями всієї нації. Мине небагато часу — і коли промовлятиметься: «Кієво - Могилянська академія», то в усьому світі це асоціюватиметься з Україною.

Зрештою, що таке університет чи академія? Це кілька приміщень навколо бібліотеки, що є храмом науки. Свою премію я передаю бібліотеці Кієво-Могилянської академії для поповнення її книжкового фонду новими надходженнями.

*В'ячеслав Брюховецький,
Президент Національного університету
“Кієво-Могилянська академія”*

Березень

✦ Відбулась наукова конференція “Політичні ідеології в Україні. 2001 рік. Реалії та перспективи”, організована кафедрами політології НаУКМА та Львівського Національного політехнічного університету ім. І. Франка, Молодіжним гуманітарним центром НаУКМА, фондом “Смолодський”, Міжнародним інститутом порівняльного аналізу.

✦ Презентація Консультаційного Центру “Правнича клініка” факультету правничих наук НаУКМА започаткувала добру справу. Відтепер студенти-правники на практиці будуть застосовувати здобуті знання, надаючи безкоштовні юридичні консультації малозабезпеченим верствам населення.

✦ В Галереї мистецтв НаУКМА виставлялися твори групи молодих київських художників “Велика графіка”. Виставка організована культурно-мистецьким центром НаУКМА.

✦ Відбувся культурно-мистецький вечір “Бандуристи, кобзарі і лірники”, на якому присутні стали свідками концерту-презентації та кобзарювання братчиків Київського кобзарського цеху, “постових” співів, диспутів. Організатори: кандидат мистецтвознавства, доцент Михайло Хай, Олесь Санін, Василь Жданкін.

✦ У Конгресній залі НаУКМА відбулась зустріч із Ісою Гамбаром — видатним політичним лідером Азербайджану, який перебував в Україні з дипломатичним візитом. Зустріч студентів Академії з непересічною фігурою євразійського політичного простору було влаштовано в рамках курсу “Структура та функції політики”, що читає кафедра політології НаУКМА. Під час зустрічі шановний гість коротко окреслив здобутки та проблеми політичного життя в Азербайджані, описав складові та перспективи партнерства наших країн, відповів на численні запитання студентів.

✦ Молодіжний центр “Пласт” провів вечір на честь річниці дня народження Т.Г.Шевченка. Уривки з віршів поета звучали як відповідь на “заяву трьох” — звернення до українського народу Л.Кучми, В.Ющенка та І.Плюща.

✦ У спортивній залі НаУКМА відбулось відкриття Другої відкритої Спартакіади “Єдина родина” учнівської та студентської молоді, присвяченої 10-й річниці незалежності України та 80-річчю Подільського району м.Києва. Змагання з різних видів спорту пройшли протягом весняних місяців 2001 року.

✦ У холі Наукової бібліотеки відбулося відкриття виставки Емми Андієвської — однієї з найяскравіших поетес української діаспори. Виставку влаштовано з нагоди 70-річчя художниці та поетеси.

✦ У Галереї Центру сучасного мистецтва при НаУКМА відкрито виставку сучасного українського мистецтва “Знайдені речі”, на якій представлені роботи одеських митців.

Стипендії для... викладачів

*Новий проект — “Професорська стипендія”.
Стипендійний фонд спрямований на: відзнаку та стимулювання активних наукових досліджень професорсько-викладацького складу та керівництва науковою діяльністю студентства; створення нових та становлення існуючих наукових шкіл; відзнаку творчих педагогічних рішень; вирішення проблеми плинності кадрів.*

16 лютого 2001 року в Києво-Могиланській академії відбулася презентація Стипендійного фонду для професорсько-викладацького складу НаУКМА, започаткованого Міжнародним комерційним банком та Національним університетом “Києво-Могиланська академія”. Першими стипендіатами фонду визнані три викладачі кафедри економіки факультету економічних наук НаУКМА: Лук’яненко Ірина Григорівна, кандидат економічних наук, доцент; Михалевич Михайло Володимирович, доктор економічних наук, професор; Кузьменко Валерій Павлович, кандидат економічних наук, доцент.

Вперше в Україні Міжнародний комерційний банк та Національний університет “Києво-Могиланська академія” підійшли до нової форми фінансування — через інвестиції. Стипендійний фонд для професорсько-викладацького складу НаУКМА створить фінансову базу для практики інноваційного навчання, наукових досліджень (насамперед в економічній сфері). Він покликаний утримати талановитих викладачів від спокуси працювати в комерційних структурах, зберегти статус університету як мозкового центру країни.

Голова правління Міжнародного комерційного банку Олександр Савченко вважає, що ця перспективна форма співпраці бізнесу та науки полягає в тому, що гроші були не просто передано Університету. Кошти було покладено на рахунок Академії з тим, щоб бути інвестованими в економіку, а потім на відсотки фінансово підтримувати викладачів. За словами Президента НаУКМА В’ячеслава Брюховецького, Гарвардський університет, наприклад, — це потужна фінансова корпорація, капітал якої сягає 600 мільярдів доларів. Він інвестує ці кошти, а на відсотки живуть його численні інститути. Гарварду знадобилося двісті років, щоб зібрати таку суму, тож в Академії ще все попереду. А дату створення Стипендійного фонду, поза сумнівом, буде зафіксовано в історичних анналах університету як одну з найважливіших.

Завідувач кафедри економічної теорії доктор економічних наук, професор Юрій Бажал зазначив, що всі стипендіати — відомі фахівці в Україні та за її межами, співпрацюють з урядовими установами. Від імені лауреатів пролунала подяка фундаторам стипендій за їхню високу оцінку важливості місії викладача у вищій школі, за відновлення престижності викладання у вищому навчальному закладі.

Під час акції сталася ще одна приємна подія: Любомир Буняк, керівник державного підприємства магістральних нафтопроводів “Дружба”, член Довірчої ради НаУКМА, підтримав ідею створення фонду. А незабаром до цієї ініціативи приєдналися родина відомих меценатів — Тетяна та Омелян Антоновичі та державне підприємство “Украеро-рух”, приєдналися з розумінням того, що сьогодні підтримка наукового потенціалу нації — гарантія, зміцнення нашої держави.

*Ярослава Марусик,
студентка МП-1
(політологія)*

Для молодих духом

З 29 березня по 1 квітня факультет управління бізнесом Києво-Могиланської академії (kmbs) у партнерстві з Центром Інновацій та Розвитку за підтримки CEUME провів семінар із підвищення педагогічної майстерності для 25 викладачів управлінських дисциплін з усієї України.

В чотириденному семінарі взяли участь представники різних професій. Телеведучий Микола Вересень розповів, як розворушити аудиторію і не втратити унікальну позицію викладача — бути впевненим, мати сценарій, але не втручатись із власною точкою зору під час обговорення. І головне — освітні курси, як і телешоу, мають бути авторськими, тільки тоді вони унікальні.

Зустріч з актором Богданом Бенюком принесла нові враження: викладач — це актор, актор розумний і натхненний, що вміє обіграти будь-яку ситуацію в аудиторії. Викладач має уособлювати собою згусток енергії на додаток до відшліфованої дикції й пластики.

Цікавою була й лекція генерального директора ТОВ “Новартис Агро” Юрія Заставного, яку він провів у спортивній залі. Вміння вигравати й програвати, завдавати удар у відповідь, концентрувати силу всіх м’язів в ударі, не шукати комфорту, а діяти — усе це основні принципи східних єдиноборств, які є важливими принципами в бізнесі та й, відповідно, у бізнес-освіті.

Фізик за освітою, колишній співробітник фізичної лабораторії у Дніпропетровську, Юрій Наврузов, заступник декана kmbs, відкрив слухачам таємні зв’язки між фізикою, викладанням та бізнесом. Він говорив про експеримент, який може розбити традиційне бачення, допомогти віднайти інші підходи до досягнення мети.

Професор Піотр Плошайський (Польща) поділився досвідом викладання менеджменту з допомогою шедеврів світової образотворчої практики та цитат, наприклад, Л.Толстого. Він упевнений — це працює краще, ніж прочитання теорій чи штудіювання глосаріїв. “Це дає можливість студентам осягнути предмет, відчути його, а не просто нахапатись термінів”...

Олександра Бакланова, керівник проектів kmbs, розповіла про свій досвід підготовки й викладання кейсів. А він у неї — неабиякий, свідченням чого може бути хоча б три перемоги поспіль на національному конкурсі ситуаційних вправ, що проводились Центром Інновацій і Розвитку за підтримки CEUME.

Диригент Дермот Данн, студент 5 курсу Національної музичної академії, ірландець, першою освітою якого є бізнес, прочитав незабутню лекцію про роль диригента для оркестру. Йому вдалося вималювати концепцію диригента - топ-менеджера, який дозволяє великій кількості професіоналів, кожному у своїй справі, звучати разом, а не грати окремі партії. Завершився чотириденний семінар-метафора ви-ступом декана kmbs Павла Шеремети.

Якщо до всього цього додати груповий аналіз відеозаписів викладання чотирьох учасників семінару, візит до Оперн на виставу “Євгеній Онегін”, лекцію в ресторані “Печера” та спортивне орієнтування на Трухановому острові, то можна сказати, що цей семінар могли витримати тільки молоді... духом. І місію семінару — допомогти тим, хто відчуває себе молодим, встигнути всюди, спробувати все, поєднати непоєднуване і насолодитись усім сповна — виконано!

*Тетяна Ільницька,
студентка ФСНТ-IV
(соціологія)*

"В бізнесі є лише одна мета — зростання".

Міжнародний комерційний банк, розташований у старовинному районі Києва, на Подолі, в приміщенні Гостинного двору, — порівняно молодий банк на фінансовому ринку України. Однак уже зараз він викликає довіру як іноземних, так і вітчизняних інвесторів, які разом із його працівниками вірять у перспективу розвитку економіки України.

Саме з Олександром Савченком, Головою правління МКБ, ми вирішили заспікуватися. Пропонуємо вам, шановні читачі, розмову із другом нашої Могілянки.

— Наскільки нам відомо, свого часу Ви викладали в Академії. Які були Ваші враження від студентів тих перших років набору?

— Так, я викладав загальну макроекономіку, банківську справу та фінанси, але це тривало 3-4 місяці. Студенти були дуже сильні, вони суттєво відрізнялися від студентів інших вищих навчальних закладів, де я також мав змогу викладати.

— Ви згодом ніколи не хотіли знову повернутися до викладацької діяльності?

— Існує думка, що кожні 5-6 років треба змінювати свою діяльність. Це дає нові стимули, жадобу до життя. Але, в принципі, я планую повернутися до викладання в майбутньому, хоча мене цікавить також і наукова діяльність.

— Академія зверталася до Вас із різними проектами, але Ви вирішили підтримати саме проект створення Стипендійного фонду для професорсько-викладацького складу.

— Так, адже я маю багато знайомих та друзів, які викладають, але отримують за це дуже низьку заробітну платню. Саме для того, щоб вони залишалися, і не розбігались у бізнес або на державну службу, було вирішено підтримати такий проект по створенню стипендійного фонду в Академії, адже коли будуть висококласні викладачі, тоді будуть і гарні студенти. Зазвичай, викладачі також тягнуться туди, де є гроші студенти. Ще одна причина, що спонукала нас долучитися до створення фонду — студенти, ще навчаючись, заробляють більше, ніж їхні викладачі. Це, звичайно, не погано, але говорить про те, що саме викладачам зараз потрібна допомога. Також я переконаний, що, крім держави, високоякісну освіту та науку має підтримувати ще й бізнес. А створення такого стипендійного фонду, з якого виплачувалися б відсотки — дуже ефективна інвестиція в майбутнє.

Я багато працював за кордоном — викладав у Гарвардському Університеті, в Лондонській школі бізнесу — вони існують саме за рахунок таких інвестицій. Отже, це ті причини, які спонукали нас до створення фонду, і ми сподіваємося, що наш приклад буде підтримано і не тільки українським приватним бізнесом. Адже і європейським та американським фондам і програмам треба переглянути свою політику щодо інвестування в Україні. На наш погляд, вони мають підтримувати не короткострокові проекти, а інвестувати

в структури, організовані та незалежні, брак яких відчувається в Україні.

Вже зараз український бізнес підтримує освіту в Україні. В цьому можна пересвідчитися і на прикладі Києво-Могілянської академії. Адже бізнесмени розуміють, що це не просто допомога, а це інвестування в майбутнє, це той податок, який би вони хотіли сплачувати, тільки знаючи, на що він витрачається. Це такий певний процес демократизації.

— Як Ви ставитеся до того, що зараз відбувається в державі на економічному, політичному рівнях? Чи є тут, на Вашу думку, місце для оптимізму?

— В минулому році я був песимістичніше налаштований, ніж у цьому. Все ж таки в нас відбувається рух у правильному напрямі, хоча й досить повільний. Я — оптиміст. І, переглядаючи щодня рахунки в банку, пересвідчуюся в тому, що ситуація поліпшується. Владні структури також починають поводити себе коректніше, адже розуміють що їхнє майбутнє також залежить від бізнесу та його податків. На щорічній зустрічі Президента України з банкірами я відчув зацікавленість та розуміння влади того, що банки мають бути сильними, адже і Президент, і голова податкової інспекції, та й усі інші мають тримати свої гроші в українських, а не іноземних банках. Від надійності банкової системи залежить надійність їхнього майбутнього.

— Яким Ви бачите майбутнє свого банку?

— Міжнародний Комерційний банк — високотехнологічний, адже він з'явився тільки 2 роки тому, вже коли всі банківські ніші були зайняті. Тому ми будемо свою діяльність на двох ноу-хау. По-перше, це високотехнологічність — тут ми попереду багатьох банків з інтернет-технологій, інтернет-бізнесу; по-друге, ми працюємо з іноземними невеликими та середніми компаніями, адже великі компанії співпрацюють з іноземними банками, а для середніх та малих іноземних підприємств умови тих банків занадто високі. Отже, наше майбутнє полягає в зростанні, в ефективному використанні нових, західних моделей управління, в підвищенні продуктивності праці. В бізнесі є лише одна мета — рости і вийти на перше місце.

*Юлія Коломак,
студентка МП-1
(політологія)*

Це тільки зміцнить наші позиції

Відбулося засідання Наглядової Ради НаУК-МА, на якому було розглянуто питання про забезпечення навчального процесу в 2001-2002 академічному році та про відзначення 10-річчя відродження Києво-Могилянської академії.

В роботі взяли участь члени Наглядової Ради: Ярослав Яцків, перший заступник Міністра освіти України, Сергій Савицький, начальник управління гуманітарної політики Адміністрації Президента, Геннадій Удовенко, народний депутат України, Борис Тарасюк, директор Інституту соціальних наук та міжнародних відносин, Григорій Романюк, голова адміністрації Подільського району м.Києва. За дорученням співголови Наглядової Ради, мера Києва Олександра Омельченка в її роботі взяв участь заступник мера Анатолій Толстоухов. Слово членам Наглядової Ради:

Ярослав Яцків, перший заступник Міністра освіти України:

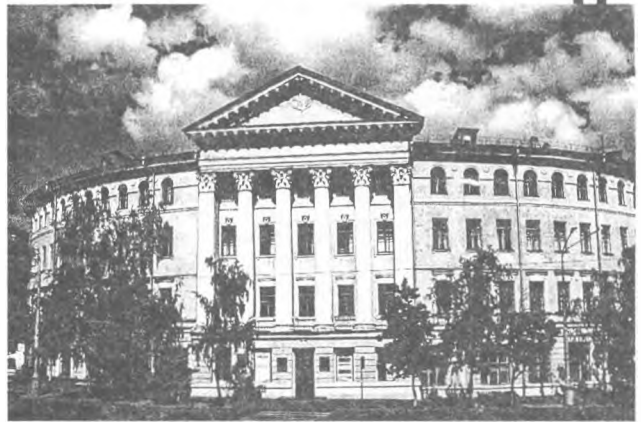
Дні, які я провів в Академії як науковець, на мене справили велике враження. Я з задоволенням брав участь у наукових сесіях Києво-Могилянської академії. Це дуже розумний колектив, і з ним надзвичайно приємно спілкуватися.

Хочу сказати, що 2000-й рік був найскладнішим в українській науці з точки зору державної підтримки, і вперше за десять років Незалежності ми фактично виконали всі обов'язання, які уряд брав перед фондом фундаментальних досліджень та перед державними науково-технічними програмами. Тому я вважаю, що ми повинні підтримувати ту тенденцію, яку, дякуючи уряду Ющенка, зараз вдалося окреслити і зробити кроки вперед. Це стабілізує і дає надії на розвиток науки, хоча є дуже багато проблем.

Геннадій Удовенко, народний депутат України:

Більше 10 років співпрацюю з Києво-Могилянською академією. Хотів би сказати про величезний вклад В'ячеслава Степановича Брюховецького у відновлення і розвиток Академії. Дійсно, у складних умовах відбувалося становлення. Всі ви знаєте, яка складна ситуація в державі, але Академія зростає, і ми бачимо, як розширюється по всій Україні. Це, справді, дуже важливо. Також хотів би відзначити активну участь Подільської районної державної адміністрації в усіх заходах, що відбуваються в Академії, надання допомоги. Сьогодні Академія – це вже ціле містечко. То як член Наглядової Ради хотів би подякувати адміністрації району за активну участь у розвитку Академії.

Користуючись нагодою, хотів би сказати про патріотичне виховання молоді на кожному вступному чи заключному етапі навчання. Можливо, це не популярно, але я хотів подякувати вам за те, що ви не виключили з Академії учасників

молодіжного гурту «Самостійна Україна». З вашого боку це дуже мужній вчинок.

Нещодавно одержав постанову Кабінету Міністрів Російської Федерації про патріотичне виховання трудящих російської держави. Росія ставить питання про патріотичне виховання, відданість, безмежну любов до Росії. І знову наша українська меншовартість дає про себе знати. Урядові нашої держави треба робити кроки в цьому напрямі. Іде нове покоління. В нього уже інший менталітет. Тому саме ви повинні сприяти такій орієнтації.

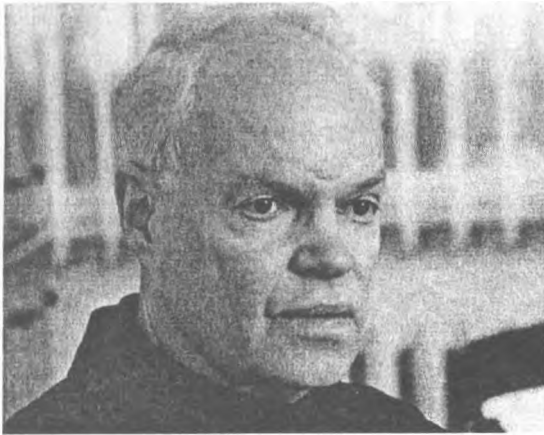
Борис Тарасюк, директор Інституту соціальних наук та міжнародних відносин:

Я вважаю, що відродження Києво-Могилянської Академії — одне з найважливіших інтелектуальних надбань нашої Незалежності. Мав честь бути запрошеним на День науки, виступав тут. Повірте, що дуже хвилювався. Вважаю, що Києво-Могилянську академію нам, громадянам України, треба підтримувати.

Думаю, що В'ячеславу Степановичу Брюховецькому доведеться вигравати наступну партію у міністра фінансів, щоб було нарешті належне і в повному обсязі фінансування. Отже, бажаю, щоб Ви долали останні перешкоди на шляху становлення відродженої Києво-Могилянської академії.

Григорій Романюк, голова адміністрації Подільського району міста Києва:

Коли ми сьогодні ходили містечком Києво-Могилянської академії, зрозуміло було, що багато чого не зроблено. Проте душа радіє, адже справа рухається, живе. З'являться з часом кошти в державі, і в нас їх буде більше, отже, є перспектива і в Києво-Могилянської академії, в яку дуже просто потрапити. Я під час вступного тестування в Академії втікаю у відпустку, щоб ніхто не просив "допомоги". Я спочатку сам не розумів і не сприймав тестів, але це крок виважений та мудрий. Тому вдячний долі, як кажуть на Подолі, що є такий заклад, такі чудові люди, які мають свою справу, роблять її вміло, професійно, кваліфіковано. Це тільки зміцнює позиції, тому що, коли сьогодні ідеш за кордон вже там не кажеш тільки: "В Україні є київське "Динамо", а кажеш також, що в нас є Києво-Могилянська академія. І там про неї вже знають.

З Вільямом Глісоном, професором історії, я познайомилась кілька років тому, коли почала відвідувати його курс із всесвітньої історії. Вперше ми спробували подивитися на світову історію через художні твори, які відображають певні історичні етапи. Дійсно, ми звикли до іншого викладання історії. Багато людей вважали її просто переліком фактів. Насправді історія разом із розумінням минулого дає нам і розуміння майбутнього, а також передає у спадок багато питань, на які ми маємо відшукати відповіді...

Історія - це не просто перебіг подій

— Почнемо нашу розмову з Вашого першого візиту до України. Що спонукало Вас приїхати сюди?

— Я взагалі завжди цікавився цією частиною світу. Я історик і захищав свою докторську дисертацію з питань російської та східноєвропейської історії. Часто працював у Москві з архівами, а 1993 року читав курс сучасної історії Росії в Ленінградському державному університеті (нині Санкт-Петербурзькому). Потім, 1994-го, я поїхав до Гарвардського університету, там познайомився з Романом Шпорлюком. Одного разу ми з ним зустрілися, і він мені сказав:

— Ти маєш поїхати до України. Тобі сподобається в Києві, і можливо, навіть зможеш викладати в Києво-Могилянській академії.

Я погодився зі Шпорлюком і запитав у нього, чи зможу отримати Фулбрайтську стипендію. Це виявилось можливим, і вже наступного, 1995 року, я викладав у Києво-Могилянській академії. Я тоді міг викладати різні предмети, не тільки історію Росії та Радянського Союзу, хоч думав, що це найцікавіші для мене курси. Але потім зрозумів, що викладаю студентам їхню ж історію, хоч насправді це я мав бути їхнім студентом, а вони моїми викладачами.

Думав, що проведу тут приблизно рік, а потім повернуся в Штати до мого університету. Але сталося так, що залишився ще на декілька років. З 1998 до 2000 року був керівником програми Фулбрайт в Україні.

Потім мені запропонували повернутися до США,

написати книгу про освіту, університет, мій досвід та людей, із якими працював. Це було одне з найважливіх рішень у моєму житті. За п'ять років я вже став справжнім українцем. Відчував себе як удома. Звичайно, я американець, але ж тоді жив тут.....

— Чи викладали Ви в інших вищих навчальних закладах України? Що можете сказати про українську систему вищої освіти в Академії і взагалі в Україні?

— 1994 року я працював у Гарварді, в Інституті українських досліджень. Там відбулося моє перше знайомство з Україною. Я зустрічався з професором Шпорлюком, розпитував у нього про школи, вищі навчальні заклади, життя в Україні. Навіть записався до нього на курс української історії, адже він один із найкращих експертів із цього предмета. Я дуже багато вчився в нього. Тому, коли приїхав сюди, мав уже певні знання з українського життя. Звичайно, я знав, хто такий Шевченко. Ще в Гарварді почав вивчати українську мову. Потім приїхав в Україну і почав викладати в Києво-Могилянській академії.

— Я була Вашою студенткою, і переконалась, що Ваш стиль викладання історії нетрадиційний. Як, на Вашу думку, такий підхід сприймався студентами?

— Одна з важливих причин, через які я приїхав сюди — переконаність у тому, що студенти мають знати не тільки свою історію, але й історію всього світу. Адже ми живемо в глобальному суспільстві, і якщо ти хочеш бути справжнім громадянином цього суспільства, то маєш бути знайомий із різними культурами, з історіями різних країн. Тому я вирішив викладати курс із всесвітньої історії, викладати так, аби спонукати студентів говорити, запитувати, брати участь у дискусіях. Оскільки, на мій погляд, головне завдання вашої освіти — виховувати індивідумів, давати такі знання та здібності, які можна використовувати все своє життя. Іншими словами — навчати думати. Щодо мене, то я впевнений, що це найголовніша функція викладання. Не просто давати знання фактів, а саме вчити запитувати, аналізувати, компонувати, віднаходити головне.

— Одна з найцікавіших рис, як на мене, Вашого курсу зі світової історії — показати історію через художні твори. Це звичайна практика в США викладати історію саме так, чи це Ваш власний підхід?

— Я виробив власний підхід, власний стиль, але я не унікальний. Думаю, що багато американських професорів намагаються викладати історію та заохочувати студентів до дискусії саме через звичайні художні твори. Я не хотів вам давати підручники, адже, вони містять занадто багато інформації, фактів. Безперечно, якісь факти та інформацію ви маєте знати, аби вміти вести дискусію. Але саме для того, щоб вам було цікаво, ми читали "Кандіда" Вольтера, "Франкенштейна" Марії Шеллі, "Соняшник" Симона Валенштайна та інші книги. Адже, зазвичай, я не погоджуюся з відповідями студентів. І роблю це для того, щоб по-

казати, що на деякі запитання немає однозначної відповіді, а є кілька. І всі вони однаково і правильні, і неправильні водночас. Так само і в житті. Дуже часто ми маємо вибирати один шлях із кількох, і кожен із них має свої переваги й недоліки.

— *Поверніться до Києво-Могилянської академії. Чи не могли б Ви поділитися враженнями про студентів, що Вам сподобалось і навпаки?*

— Студенти Академії були моїми кращими студентами. Я викладав у багатьох чудових університетах, маю можливість порівнювати і можу сказати, що студенти Академії інколи навіть кращі за студентів інших університетів, тому що вони дуже розумні, багато працюють, добре опановують інформацію. Тому моє враження від них надзвичайно позитивне.

Звичайно, є певні проблеми, адже університет досі бореться з фінансовими проблемами. Також проблема в тому, що, на жаль, студенти мають прослуховувати занадто багато курсів. В Америці студенти вибирають менше курсів на семестр, адже головна мета — позакласна робота в бібліотеках. До того ж, українським студентам потрібно працювати, аби мати можливість заробити собі на життя та навчання. І це погано, адже коли студент приходить на навчання після роботи, він надто втомлений, виснажений, аби вчитися з потрібною увагою.

— *Що спонукає Вас написати книгу про Академію та Україну взагалі?*

— Києво-Могилянська академія, на мій погляд, це не просто університет, це більше ніж викладачі, студенти та навчання. Києво-Могилянська академія — це символ української культури, української ідентичності та історії. Вона, як найстаріший університет, уособлює відродження України. Що цікаво, Академія — і найстаріший, і наймолодший університет України. Тому вона ніби представляє історію України — занепад та відродження. Написати книгу про Могилянку — це розповісти про історію, культуру суспільства в процесі змін і перетворень. Думаю, що історію Києво-Могилянської академії мають знати в Америці і на Заході. Звичайно, в Америці є люди, які знають про Могилянку, але вони в більшості належать до української діаспори. Тому вважаю, що існує дві чудові причини, чому я збираюсь написати книгу про цей заклад. Перша причина дуже важлива — це питання освіти, педагогічні питання. Друга — це політичні резони, тому що, на мій погляд, фахівці, які виходять із цього університету, займають різні позиції в управлінні державою.

— *Яким Ви бачите свого майбутнього читача?*

— Мрію, аби моїм читачем був освічений американець, який хотів би дізнатись про цю частину світу — Україну.

*Розмову вела
Юлія Коломак,
студентка МП-1
(політологія)*

Квітень

✦ Відбулась зустріч студентів та викладачів НаУКМА з народним депутатом України Володимиром Семиноженком на тему: "Глобалізація та інноваційний дизайн світу". Зустріч zorganizували Лабораторія законодавчих ініціатив та Студентське наукове товариство НаУКМА. Було обговорено перспективи розвитку науки і техніки в Україні, питання впровадження високотехнологічних виробництв та інноваційних проектів, які здатні відродити українську економіку.

✦ Під час концерту "Рок за правду" в Києво-Могилянській академії виступили гурти "Моторролла", "Мандри", "Мертвий Півень", "Вій", "Колекція", "Чорний вересень", "Пуля", "Щастя", "Крихітка Цахес", "Четвертий Кут" та співак Віктор Морозов.

✦ Започатковано нову традицію творчих зустрічей-диспутів із лауреатами Національної премії України ім. Т.Шевченка. В Конгрегаційній залі проведено першу зустріч із лауреатами премії 2001 року: письменником Євгеном Пашковським, філософом Мирославом Поповичем, диригентом Володимиром Сіренком. Зустріч провів голова Комітету з національної премії України Іван Дзюба. Детальніше про це можна прочитати в інтерв'ю з Мирославом Поповичем на сторінці 12. Також інформацію про цю зустріч наприкінці квітня буде розміщено на сайті НаУКМА.

✦ Проведено "Конкурс ерудитів – знавців права". Організатор: кафедра міжгалузевих правових наук НаУКМА. Серед учасників – команди факультету правничих наук НаУКМА, Київського університету права при Інституті держави і права ім. М.П.Корецького НАН України, Київського інституту туризму, економіки і права, Національного педагогічного університету ім.М.П.Драгоманова. Перемогу здобула команда "Тутті-Фрутті", члени якої – студенти 3 курсу факультету правничих наук НаУКМА. Докладніше про конкурс ви зможете прочитати в наступній парі.

✦ Факультет управління бізнесом НаУКМА (kmbbs) разом із Центром Інновацій та Розвитку за підтримки SEUME провів семінар із педагогічної майстерності для викладачів управлінських дисциплін. В семінарі взяли участь ведучий телепрограм "Табу", "Без Табу" Микола Вересень, актор київського драматичного театру імені Івана Франка Богдан Бенюк, диригент Дермот Дан, викладачі kmbbs та інші молоді талановиті спеціалісти.

✦ В рамках туру по вищих навчальних закладах України "Модна країна – зелена країна" 10 квітня відбулась акція по озеленення території НаУКМА за участю гурту "Скрябін", організована партією Зелених України. Біля корпусу Магістеріуму було висаджено 15 саджанців. Акція завершилась концертом групи.

✦ Команда SIFE (студенти в ринковій економіці – students in free enterprise) НаУКМА зайняла II місце на Всеукраїнському конкурсі студентських команд, який проводиться з метою поширення економічних знань.

✦ Команда з "Брейн-рингу" НаУКМА стала єдиною студентською командою, яка цього року взяла участь у чемпіонаті України з цього виду інтелектуальної гри.

*Ольга Прево,
студентка ФСНТ-2
(соціологія)*

“Треба робити сьогодні, роками не надолужиш”

У коридорах Києво-Могилянської академії цю людину, за її ж словами, дуже рідко трапляється впізнати студентам першого, другого, третього та й четвертого курсів. Про нього знають усі, але зустрічаються, як правило, на Конвокації, під час вручення премії “За практичний внесок у справу розбудови України (наука, громадська діяльність, підприємництво)”, встановленої на його особисті кошти. Ця людина долучилася до підтримки талановитих випускників-могилянців ще на початку створення Alma Mater (премію започатковано з 1995р. на весь час існування НаУКМА). Дякуючи і його внеску, Академія відродилася, впевнено рухається в освітньому просторі України.

Ім'я та прізвище цієї людини знають усі студенти Академії, воно асоціюється з назвою найпрестижнішої премії вищого навчального закладу. Це впливовий український підприємець, меценат НаУКМА – Кравець Микола Михайлович.

Вислів про те, що “треба робити сьогодні” яскраво характеризує його як людину, бізнесмена, дідуся, мецената та особистість. Спілкуючись із ним, починаєш розуміти його бажання робити саме сьогодні, бо “твоє майбутнє більшою мірою залежатиме від того, що ти зробив у минулому”.

Микола Кравець — видатна постать в українському бізнесовому та політичному світі. Його бажання щось робити для України — це не тільки яскраві та ілюзорні ідеї, але й реальні дії. Він виріс з інженера-технолога до директора ВАТ Київгума (київського заводу “Червоний гумовик”) — сучасного, високотехнологічного виробництва. Допомогли допитливість, небайдужість, вміння працювати з людьми. В наш час зумів побудувати безкоштовно для своїх працівників 560 квартир. Справжній господар, який не тільки знає що, але і як зробити, він сам створив себе, знає ціну успіху і, напевно, тому так переймається підтримкою молоді.

Зараз, повертаючись душею й розумом до батьківської віри, незважаючи на те, що пройшов партійну школу і не цура-

ється цього, М. Кравець прагне українського єднання через церкву. Саме тому один із останніх його проєктів – “Програма з об’єднання та створення канонічної Української Православної Церкви з патріаршим управлінням у Святій Софії”. За цією концепцією церковної політики в Україні обґрунтовується потреба проведення в другому півріччі 2001 року Всеукраїнського Помісного Собору, на якому має бути обраний Предстоятель Української Помісної Церкви з патріаршим управлінням у Святій Софії Київській. І, підтримуючи ідею духовного відродження, М.Кравець виступив у ролі мецената, вкладаючи кошти у відновлення Видубицького Монастиря.

Започатковуючи премію, Микола Михайлович бачив її можливою та потрібною тільки в НаУКМА. Бо і тоді, в 1995-му, та, напевно, і сьогодні, Могилянка — це інновація та український дух. В Україні, в серці держави — Києві, В’ячеслав Брюховецький з одностудентами зумів відродити навчальний заклад, що плекає нову інтелектуальну та професійну еліту. Відроджені традиції славетної Академії повернули еліту до історії, як потреби часу. Тому в концепцію премії М.Кравець поклав ідею нагородження “за внесок у справу розбудови України”. Вперше цю премію студенти-випускники НаУКМА отримали 1995 року.

Переглядаючи концепцію та правила “премії Кравця”, Микола Михайлович планує нововведення, що змінять форму та вимоги. Якщо раніше премія мала циклічну форму — нагородження відбувалося щороку і наперед визначеною сумою, то в майбутньому вона нагадуватиме “премію Нобеля” — вручатиметься кращому з кращих за теоретичний і, можливо, практичний внесок у розбудову української держави, з постійнодіючого рахунку М.Кравця.

І все це український меценат робить із вірою, вірою в Бога і майбутнє. Майбутнє України — це майбутнє і його онуків-близнюків Антона і Романа, які, за словами дідуся, є справжніми представниками сучасної молоді нації. Вони краще за діда розуміються на комп’ютерах та сучасних технологіях, вивчають іноземні мови і залишаються вірними духовним та моральним цінностям, переданим від батьків.

...Після зустрічі з паном Миколою, ми пошкодували, що студенти згадують його і спілкуються з ним тільки напередодні нагородження. Для життєвого збагачення корисним може бути постійний діалог із такою людиною — простою і веселою, щирою в розмові, завжди радою поділитися своїми думками, ідеями, настроєм із молоддю, особливо якщо та не тільки говорить, а й робить щось для свого, отже, і спільного добра.

... “Живіть сьогодні...”

*Сергій Ковальчук,
студент ФГСН-4
(політологія)*

**На світліні: український підприємець,
меценат НаУКМА, Микола Кравець.**

Положення про премію М.Кравця у 2001 році було змінено та доповнено. Всі, хто зацікавився, можуть звертатися до деканатів та навчальної частини.

“Але й без Києво-Могилянки не уявляю себе”

— *Мирославе Володимировичу, найперше вітаємо Вас із таким визнанням - врученням вам премії імені Шевченка, і просимо порозмірковувати разом із нами про духовність. І в цьому контексті про формування особистості. Коли ж найактивніше формується особистість, у 3, 12 років? Багато студентів Києво-Могилянської академії вважає себе сформованими особистостями...*

— Це процес безкінечний. Тому що весь час іде збагачення й поглиблення людського “я”. Особистість — це завжди якийсь компроміс “я” і буття. Завжди є цілі, яких досягнути не можна, і є цілі цілком досяжні. Поскільки поглиблення людського “я” — це поява нових претензій до світу, то ніколи воно не буде закінчено. Звичайно, є мінімальні, підсумовані біологією рубежі, як, скажімо, 12-річний, у зв’язку з акселерацією сьогодні він нижчий.

Один з епізодів у житті людини — студентські роки. Це дуже цікавий період, коли діти стають дорослими людьми. В них відбуваються дуже великі зміни. Бо вони приходять, по-перше, з великими амбіціями, комплексами неповноцінності, більшими чи меншими. З одного боку, їм хочеться зайняти вагоме місце. І це дуже добре. Я дуже люблю працювати в Києво-Могилянській академії. І, як правило, практикую замість офіційних екзаменів письмові тести, які добре зберігаю. І можу порівняти, що вони пишуть на 1-му і 5-му курсах. Звичайно, велика різниця. І не тільки тому, що більше знань, а просто в їхніх очах інакше. Деяким, але їх дуже мало, все однаково. Самолюбство їх привело в елітарний вищий навчальний заклад, вони думають тільки про влаштування. Їх менше. Більшість досить прагматична. Про них кажуть, що треба тим студентам? Їх запрошують на престижну роботу, не дбаючи про те, щоб була економічна чи інша освіта, головне, щоб була гуманітарна культура. Але випускники не дуже йдуть навіть на високооплачувану роботу, бо тут вони починають відчувати, що є щось таке, чого вони ще не знають. Незважаючи на юнацьку самовпевненість, є відчуття, що вони стоять перед великою таємницею. Іншими словами, формується особистість. Тому що особистість є там, де людина шукає компромісу зі своїми потребами, цілями, мотивами з одного боку й життям, яке плине як ріка.

— *На Ваших очах, із Вашою активною участю університет став елітарним. Які, на Ваш погляд, найневідкладніші проблеми, на яких варто зосередити увагу сьогодні?*

— Я був проректором із науки, коли створювався університет. На моїх очах він ставав елітарним. Правда, щоб залишатись елітарним закладом, потрібно найперше дбати про залучення та утримання високоякісних фахівців. Ця проблема пов’язана не тільки з заробітною платою. Більшість викладачів працює за велінням совісті.

Дуже правильно робить керівництво Академії, що не підвищує плати за навчання. Я працював у різних дорогих вузах, там студенти гірші, хоча це не означає, що багаті діти погані, але в них зовсім інша романтика навчання, якщо вона великими грішми оплачена. Не все купується й продається. Платять, по-перше, батьки. По-друге, є такі духовні багатства, які мають бути у свідомості. Так от, набрати викладачів дуже важко, тому що кожний порядний викладач працював багато років і йому не хочеться кидати свою роботу. Скажімо, я працюю в Академії Наук, яку ніколи не покину, але й без Києво-Могилянської академії не уявляю себе. Коли, до речі, буваю за кордоном, то перше називаю Києво-Могилянку, там про неї більше знають. Це — своєрідний символ України. Це престижніше для мене.

За 10 років Академія набула виразного характеру гуманітарного університету. Це добре поки що, поскільки гуманітарний університет — серцевина культури, гуманітарний університет — головний нерв національної культури, в тому числі технічної. Але для того, щоб вона була повноцінною, вона повинна дуже добре взаємодіяти з математикою, з фізикою, з усім циклом природничих наук. Університет, в якому немає лабораторної наукової бази — це не університет. Тому, порівнюючи, скажу чесно, може, образиться університет імені Тараса Шевченка, гуманітарний рівень тут на порядок-два вищий, ніж там. Маю на увазі і рівень студентів, їхніх інтересів. Але що стосується обладнання, традицій і шкіл природничого, наукового і математичного циклів, тут не можна порівнювати. Це буде велика проблема тому, що ніколи не можна доганяти, бо ніколи не доженеш. Треба знайти такі розв’язання, які б не дублювали того, що є в Київському державному університеті. Бо це головний, як кажуть поляки, риваль (від слова ревності), це конкуренція ревності. Це здорова конкуренція. І, тому треба виробити стратегію, посісти такі ділянки, які були б специфічними в таких галузях, як, скажімо, біологія. І треба магі таку стратегію, щоб через якийсь час мати там такі успіхи, яких не матиме твій конкурент. На жаль, я не знаю, як розв’язується ця проблема в Києво-Могилянській академії. Але тут головне не тільки в тому, щоб були добрі викладачі та добрі лабораторії. Університет — це місце, де люди займаються науковою роботою з першого курсу. Університет — це навчання на базі наукових розробок. І це дуже важливо. Колись така стратегія розроблялась, і дуже шкода, якщо вона за повсякденними клопотами: дістати грошей, обладнання, загубиться.

— *Найсвітліші хвилини, які пережили, переживаєте нині у стінах Києво-Могилянки?*

— Для мене найсвітліші хвилини в Академії, коли студенти, в яких я щось читав, продовжують займатися своєю справою навіть після закінчення закладу. І коли є продовження розмови, яку ми вели в аудиторіях, це і є найсвітліші миті в моєму житті.

— *І їх багато?*

— Немало.

*Тайсія Шаповаленко,
журналіст*

Студентське самоврядування...

Чи існує воно сьогодні в НаУКМА? Яким воно має бути? Як розвиватися? Ці та багато інших питань щодо самоврядування хвилюють студентів завжди. Органом студентського самоврядування за Статутом НаУКМА є Студентська колегія. Невизначеність засадничих моментів функціонування колегії та ієрархії питань, якими вона має займатися, часто є глибинною причиною нарікань на роботу колегій різних скликань і різних рівнів активності.

Спробою узагальнення проблем, думок і пропозицій став виїзний семінар-тренінг, зініційований адміністрацією НаУКМА. Семінар відбувався з 9 по 11 лютого 2001 року в культурно-оздоровчому комплексі “Джерело” (Пуща-Водиця). Фінансова підтримка семінару Міжнародним благодійним фондом відродження Києво-Могилянської академії — ще одне свідчення того, яку увагу студентському самоврядуванню надає керівництво Університету.

Безпосередніми завданнями семінару були: визначити напрями роботи Студентської колегії, принципи виборів до неї, створити групи для розробки нормативних документів, визначити шляхи для налагодження співпраці студентських організацій між собою та з підрозділами університету.

Передбачалися тренінги, робота в групах над локальними проблемами з подальшим обговоренням усіма учасниками семінару, інформативно-настановчі лекції та консультації фахівців. Хотеться відзначити активну підтримку і щире зацікавлення проблемами студентського самоврядування провідних фахівців кафедри політології НаУКМА, філософії, Міжнародної кафедри ЮНЕСКО. В семінарі взяли участь:

Гірник Андрій Миколайович, к.ф.н., професор кафедри загальної психології та конфліктології Київського військового гуманітарного інституту, доцент кафедри філософії та релігієзнавства НаУКМА, президент всеукраїнської громадської організації “Товариство конфліктологів України”, головний редактор збірника “Конфліктологічна експертиза: теорія та методика” (провів показовий тренінг із курсу конфліктології).

Сватко Юрій Іванович, д. філ.н., завідувач міжнародної кафедри ЮНЕСКО “Права людини, мир, демократія, толерантність і взаєморозуміння між народами” в Національному університеті “Києво-Могилянська академія”, професор кафедри філософії та релігієзнавства НаУКМА (прочитав лекцію “До чого апелює сучасний європеець?”).

Кисельов Сергій Олегович, к.ф.н., завідувач кафедри політології НаУКМА (здійснював консультаційну підтримку).

Серед студентів — учасників семінару були представники Студентських колегій попереднього скликання (5-го і 6-го), діюча колегія (7-го скликання) та представники від найактивніших студентських організацій — Спудейського братства, Студентського наукового товариства, Студентського мистецько-інформаційного товариства, “Пласту”, Молодіжного гуманітарного центру, газети “Колега”.

Палку дискусію викликало запитання “Що таке студентське самоврядування?”. Пропонуємо вам визначення, що народилося після довгих обговорень: “Студентське самоврядування — це процес реалізації студентською громадою своїх прав, обов’язків та ініціатив через прийняття рішень та втілення їх з допомогою власної ресурсної бази, а також га-

Кожний учасник семінару отримав чашку з емблемою НаУКМА з рук самого Президента.

рантії участі через представників у вирішенні на рівні адміністрації питань, що стосуються студентства”.

Дискусії на тему “Якою має бути Студентська колегія?” тривали до пізньої ночі. Результатом стали два різні проекти щодо структури та складу колегії, які були запропоновані для обговорення. Паралельно розглядалося питання щодо співпраці колегії зі студентськими організаціями та адміністрацією.

У пленарному засіданні брали участь: Президент НаУКМА п. В.Брюховецький, перший віце-президент п. М.Брик, віце-президент із розвитку п.Н.Шумкова. Студенти захищали перед керівним складом адміністрації НаУКМА свої проекти, висували пропозиції, висловлювали побажання. Конструктивні поради й роз’яснення керівників адміністрації дали змогу молодим лідерам краще усвідомити потребу різних аспектів студентського самоврядування. Дві години активного діалогу студентів із керівниками НаУКМА промайнули непомітно і стали водночас своєрідною сходинкою до подальших спілкувань, і, головне — напруженої роботи над розробкою окреслених напрямів діяльності.

Якщо спробувати зробити підсумки, то потреба в подібних семінарах — очевидна. Університет має всі можливості створити систему семінарів-практикумів, скерованих на навчання молодих громадянських лідерів, адміністраторів, посередників у конфліктах.

Зараз подальша доля розвитку студентського самоврядування в руках самих студентів. Вони працюють над пакетом документації для нормативної бази самоврядування, і справа за їхньою активністю та відповідальністю (на жаль, слово “відповідальність” рідко виникало в студентських обговореннях).

“Елітою не стають, елітою самовибудовуються за рахунок своїх дій,” — сказав п.В.Брюховецький в інтерв’ю часопису “Світло”(№4.2000), і весь процес навчання в Академії скерований на допомогу цьому, бо “... історія рухається вихованням та навчанням... Хід світової історії залежить від виховання почуттів, становлення мотивів, розвитку структури потреб і вкорінених інтересів, від того, які саме цілі буде переслідувати людина в житті, і які вибирати засоби для їх, досягнення” (Б.М.Бим-Бад “Педагогическая антропология” М. 1998). Тож побажаємо студентському самоврядуванню високих цілей, гуманних інтересів та цивілізованих засобів для їх досягнення.

Олена Третьякова,
декан із роботи зі студентами

Студенти-правники матимуть своїх «пацієнтів»

Застосування здобутих знань, оволодіння практичними навичками роботи за фахом ще під час навчання завжди було актуальною проблемою для студентів багатьох спеціальностей. Прагнення розв'язати цю проблему разом із бажанням допомогти людям вилилось у створення ще однієї структури на базі факультету правничих наук (ФПвН) НаУКМА. Так дві благородні мети об'єднано в одному проекті з незвичною назвою "Правничча клініка".

Найменування "клініка" привезли нам наші британські друзі. Річард Грімс, Хезер Сміт та Стефен Левет — викладачі Коледжу права Англії та Уельсу (Великобританія) — надали могилянським студентам і викладачам-юристам безцінні поради, що дозволили в нас застосувати британську модель такої практики. Основний її принцип — "Learn by doing" ("Навчатися працюючи").

Виявляється, що в процесі надання юридичних консультацій щодо конкретних проблем, студент закріплює 95 відсотків теоретичного матеріалу, що подається на лекціях, а, окрім того, освоює навички роботи з клієнтами. Така робота може проводитися двома шляхами — консультування безпосередньо в клініці або ж роз'яснювальна робота серед соціально незахищених прошарків населення — школярів, пенсіонерів, в'язнів... — тобто студенти самі ідуть до своїх клієнтів.

Надання безкоштовних юридичних консультацій студентами — справа не нова в Україні. Але досі такі проекти здійснювалися з ініціативи студентів. "Ми ж уперше хочемо впровадити таку практику як складову навчального процесу," — наголосив директор новоствореної клініки п. Ігор Приячук, викладач факультету. Як зазначив декан факультету Володимир Сущенко: "Ми бачимо "Правниччу клініку" як окремий вибірковий курс, що буде включено до навчальних планів юристів-старшокурсників. Під час роботи в клініці студентів скеровуватимуть наші викладачі та практики-юристи. Щодо клієнтів — то перевага надаватиметься, звичайно, неможливим верствам населення, які не можуть дозволити собі платну консультацію, але потребують допомоги".

Але, звичайно, дуже важливо подолати протиріччя між метою навчити студентів і обов'язком задовольнити інтереси клієнта. Ця проблема була основним предметом тижневого семінару-інструктажу, який провели наші британські друзі для студентів, що стануть "першопрохідцями" в цій справі.

"Студенти Академії сповнені ентузіазму і готовності важко працювати. Тож ми віримо, що ця клініка розвиватиметься успішно", — поділилася враженнями п. Хезер Сміт. А п. Стефен Левет висловив надію на подальшу співпрацю: "Адже кожний навчальний заклад має власну, неповторну практику, тому дуже важливий обмін досвідом". Варто зазначити, що в рамках співпраці ФПвН Києво-Могилянської академії та Коледжу права Англії та Уельсу розроблено програму правничої магістерки для НаУКМА, яка тепер лише чекає свого впровадження, а також поповнено бібліотеку правничої літератури. Отож висловлюємо щире подяку нашим британським друзям за цю підтримку.

"Коли ми приїхали сюди в червні минулого року, то побачили чудові ідеї, сповнених ентузіазму викладачів та студентів... Але у вас ще нічого не було. А тепер, через 7 місяців, коли ми знову тут, ви вже готові прийняти першого клієнта!" — привітав могилянців із днем народження клініки керівник британської делегації Річард Грімс. Також від імені Коледжу і Британської Ради в Україні пан Грімс передав надзвичайно важливий для майбутньої роботи клініки дарунок — комп'ютери, принтер, телевізор, відеомагнітофон, відеокамеру, проектор. Цікаво, що перші клієнти з'явилися ще до відкриття клініки — якимось чином люди вже дізналися про консультації, що надаватимуться, і телефонували з метою довідатися, як на них можна потрапити.

До речі, уже ведуться переговори з Міністерством юстиції, щоб надати "Правничій клініці" НаУКМА статус модульної — своєрідного ресурсного центру для таких структур.

Отже, ми всі — свідки важливої справи. Бажаємо успіху, сил і енергії першопрохідцям.

*Олеся Струк,
студентка ФСНТ-1
(соціологія)*

СХОПИТИ «ЯКБИ»

Виповнюється рік із дня заснування громадської організації “Молодіжний гуманітарний центр”, яка діє в стінах нашої спільної Alma Mater. Головна мета цієї організації — об’єднання молодих гуманітаріїв (студентів та молодих науковців гуманітарного профілю і творчої молоді) для реалізації їхніх ідей та фахового потенціалу. Суспільна мета організації окреслюється впливом на державну гуманітарну політику, піднесенням рівня гуманітарної освіти в Україні. А у глобальнішому світоглядному аспекті МГЦ намагається можливими засобами пропагувати та утверджувати в Україні плюралістичне мислення, цінності індивідуальних світоглядних позицій, принципи толерантності і діалогічності. Бажаючи втілити свої ідеї, до лав організації приєдналися не лише студенти НаУКМА, але й студенти та аспіранти Національного університету ім. Т.Шевченка, Київського педагогічного університету ім. М.Драгоманова, Київського інституту міжнародних відносин, Інституту філософії НАНУ, Центру гуманітарної освіти при НАНУ, Національного університету ім. І.Франка (м. Львів), Одеського університету, Університету ім. М.Кюрі-Склядовської (м. Люблін, Польща), Університету Калгарі (Канада).

З весни 2000 року реалізується комунікаційно-навчальний проєкт “Дискусійний клуб” під загальною тематикою “Діалог: гуманітарний концепт і практична проблема”. Мета цього проєкту — поєднати зацікавлених у гуманітарних проблемах людей, створити атмосферу безпосереднього спілкування та одночасно — для витворення та застосування діалогічно-дискусійних практик, де члени клубу могли би сформулювати власну позицію в науковому плані та вести аргументовану дискусію.

За час існування Дискусійного клубу відбулося 17 зустрічей (3 семінари і 14 дискусій), в яких брали участь студенти, аспіранти, професори українських та іноземних науково-освітніх закладів. У межах цього проєкту вже побачив світ перший номер друкованого органу МГЦ — інформаційний бюлетень “Еліпс” (грудень, 2000 р.), в якому аналізуються перші дискусії клубу. Також створюється Інтернет-сторінка МГЦ на сайті Центру практичної філософії. Інтернет-сторінка запропонує користувачам Інтернету електронну бібліотеку “Сучасна українська філософія”, де буде представлено твори, статті, інтерв’ю з якомога більшим числом науковців, які працюють нині в галузі філософії. Серед них визначні постаті української філософської думки: Мирослав Попович, Сергій Кримський, Вілен Горський, Василь Лісовий, Віктор Малахов та ін. МГЦ також створює вже не віртуальну, а цілком реальну бібліотеку рідкісних гуманітарних видань, яка відкриє доступ до тих книжок і періодичних видань, які майже неможливо дістати в українських бібліотеках. Власними силами вже підготовлено до користування добірку української гуманітарної періодики, а також кілька американських навчальних книжок із філософії, культурології, історії, мистецтва, психології, які були люб’язно надані фондом “Сейбр-світло”. МГЦ з осені 2000 р. розпочав довгостроковий тьюторський проєкт “Гуманітарна ініціація”, мета якого ознайомити студентів молодших курсів НаУКМА з гуманітарним простором Києва, а також із підводними рифами навчання гуманітарних дисциплін. Так, 18 жовтня 2000 року МГЦ провів зустріч із першо-

курсниками факультету гуманітарних і суспільних наук, де, крім розмірковувань про суть і значення гуманітарія, порад щодо працевлаштування, підготовки до семінарів, культурних подій Києва, в рамках презентації української гуманітарної періодики вони мали змогу отримати в подарунок добірку українських часописів: “Критика”, “Сучасність”, “ПіК”, “Всесвіт”, “Книжник-ревю”, а також поспілкуватися з уже экс-редактором часопису “ПіК” Олександром Кривенком і редактором літературного огляду “Книжник-ревю” Костянтином Родиком.

1 – 2 березня 2001 року МГЦ спільно з фондом “Смолоскип”, журналом “Людина і Політика”, Студентським Дискусійним Клубом (м. Львів) провів наукову конференцію “Політичні ідеології в Україні. 2001 рік. Реалії та перспективи”, на якій представили свої наукові доповіді провідні дослідники України, а також студенти НаУКМА та Національного Університету ім. І.Франка. Ця конференція стала першим етапом міжуніверситетського проєкту “Політологічний вимір очима молодих науковців”.

У галузі міжнародного співробітництва члени МГЦ координують проєкт обміну студентами між кафедрою філософії та релігієзнавства НаУКМА та факультетом філософії та соціології Університету ім. М.Кюрі-Склядовської (м. Люблін, Польща) вже протягом двох із половиною років.

Про плани на майбутнє члени організації говорити не люблять, керуючись давнім єзуїтським правилом: “Вимовлений намір — нездійснений намір”. Переконані у своєму кредо, вони лише зауважують: “Ми щасливі через те, що суперечка, незгода, власне, думко- та волевиявлення спостерігається ще на нашому горизонті. Ми за те, щоб між нами утворився якийсь, можливо, гар, що дозволить повсякчас руйнувати монотонність, монолітність цього світу і уможливить, якщо не прогрес, то хоча б розвиток, хоча б тривання нашої історії, а значить і нас, — ЛЮДЕЙ. Суперечка, діалог, дискусія, недогматичність, індивідуальність — запорука розвитку. Саме ці явища ми хочемо *культивувати* в нашій *культурі* (адже слова ці пішли від такої господарської турботи опікування і випещування уже існуючого, натурального), на нашому ґрунті, який уже давно не хоче родити дозрілих особистостей, але одну суцільну зелену масу. І ми можемо робити це лише в унікальній теплиці — в Академії.

Наш світ не був би таким, яким він нині є, *якби* ... Оце “*якби*” ми і хочемо вхопити, розгледіти, а іноді навіть змінити.”

Андрій Кулаков,
студент МП-1
(історія філософії)

“Я працюватиму тут до останнього “патрону”...”

Кожний університет світу славиться і пишається своїми випускниками. Адже вони — взірць того, якими стають юні, ще “зелені” першокурсники, закінчуючи своє студентське життя в рідній Alma Mater. Зважаючи на професійні успіхи та життєвий шлях випускників, майбутні студенти обирають місце свого омріяного навчання у вищій школі.

Старовинна Києво-Могилянська академія завжди була відома своїми випускниками, так само, як і її наступниця, відроджена КМА, пишається своїми вихованцями.

Цього разу в постійній рубриці “Наші вихованці” ми знайомимо вас із Дмитром Тарабакіним, студентом першого, 1992 року, набору, директором молодшої, але вже досить надійної компанії “Dragon Capital”.

— Дмитре, що привело Вас тоді, вісім років тому, у відроджену Києво-Могилянську академію?

— Перш за все, новизна. Це мало бути щось велике, цікаве, світле. В той час я навчався в Київському інституті іноземних мов, але вже розумів, що іноземна мова — це не мета мого майбутнього, а лише інструмент. І тому я вирішив використати мову як інструмент до пізнання чогось складнішого, важливішого. Звідти й пішло захоплення економікою та фінансами. Таким чином, я вступав до Академії в 1992 році, в перший набір студентів. Я провчився 2 роки за спеціальністю “Економіка”, а потім отримав грант від фонду Сороса на однорічне навчання в Рузвельтському Університеті в Чикаго (США). Повернувшись з Америки, закінчив бакалаврат в Академії.

— Чи продовжили Ви своє навчання в магістерії?

— Власне, я вступив до магістерської програми з економіки, навіть прослухав одну лекцію... Але так сталося, що вже після повернення з Америки почав працювати на Першій фондовій торговельній біржі, як вона тепер називається. Це мала бути українська позабіржова система торгівлі українськими акціями. Я вів тоді проект саме по роботі з потенційними клієнтами. Як тільки проект запрацював, отримав фактично другу посаду в структурі директора-контролера. І в мене з'явилася досить унікальна можливість, від якої я не зміг відмовитися. Довелося відкласти навчання в магістерці на рік. Потім зрозумів, що вже й не повернуся. Але, на жаль, досвід у тій сфері, в якій я зараз працюю, цінюється більше ніж знання. Можливо, якби в країні відбулися зміни на краще, я б повернувся за парту — за другою освітою, чимось світлим та високим. Я не шкодую, що так сталося, але розумію — продовження освіти мені потрібне, питання тільки в тому — коли?

— Ваша професійна діяльність почалася саме з роботи на біржі?

— Я трошки працював в International Foundation of Electoral systems, саме влітку 1994 року, коли були вибори Президента України. Ми, до речі, одними з перших дізнались про поразку Л.Кравчука.

— А коли Ви почали працювати над “Dragon Capital”?

— Ще коли я працював на біржі та спостерігав за програми, розробляв положення та правила, в мене було бажання перейти на іншу роботу. 1997 року я перейшов у компанію “Wood&Company”, досить потужну за фінансами та клієнтами компанії. Але після фінансової кризи в країні 1999 року, в

мене з'явилася можливість попрацювати у Варшаві. Відраджень на 2 місяці переросло в цілих 13. Людина, асистентом якої я мав працювати, звільнилася, і я фактично зайняв її місце. Час від часу в мене та інших людей, які працювали зі мною, з'являлася ідея про те, що треба робити щось своє, треба використати той потенціал та ті можливості, які ми мали. Таким чином, частина працівників “Wood&Company” вийшли з компанії, об'єдналися і так постав “Dragon Capital”, товариство закритого типу.

— Які головні напрями діяльності “Dragon Capital”?

— Це брокерська діяльність — дилерсько-брокерські операції. Ми маємо один із найкращих в Україні аналітичних відділів, який дає на Захід інформацію про підприємства, про макроситуацію, про політичну ситуацію. Там уже приймають рішення про інвестиції. Для наших компаній ми намагаємося прокласти шлях (побудувати мости) на Захід, один із таких прикладів — Центренерго, один з електрогенераторів в Україні. Для них ми робили програму депозитних розписок першого рівня, розраховану на інвесторів, що не можуть напряму вкладати інвестиції в українські цінні папери. Також працюємо в напрямках фінансового консалтингу, корпоративних фінансів, власних дилерських операцій. Отже, ми зараз працюємо більше з західними структурами, але вже співпрацюємо і з вітчизняними. Зараз участь західних клієнтів на ринку зменшується, тому ми намагаємося більше виходити на місцеві компанії, місцевих інвесторів.

— Отже, 2000 рік був досить вдалим для Вашої компанії?

— Так, але фактично її зареєстровано в 2000 році, тобто компанії зараз менше року. Компанія молода, а от співробітники, мої колеги, працюють на цьому ринку вже більше п'яти років. У нас є багато проектів, які хотілося б реалізувати, але реалізація їх залежатиме від політичної ситуації в країні, адже потрібна стабільність та визначеність.

— Чи було у Вас бажання виїхати за кордон?

— Виїхати — ні, а от поїхати попрацювати, набути досвіду так, і я це зробив. Працювати за кордоном дуже важко. Там все треба створювати з нуля. Але ми народилися тут, і маємо використати всі можливості досягти успіху саме в своїй країні. Україна ще не втратила свій шанс, і я працюватиму тут до останнього “патрону”.

— Якщо повернутися до питання про Академію, то звідки Ви найбільше отримуєте інформації про свою Alma Mater?

— Більшість інформації отримую, спілкуючись зі своїми колишніми однокурсниками, адже хоч і не часто, ми все ж таки зустрічаємося. Шкода, що Академія втрачає зараз ту камерність, той дух, який витав там у перші роки існування відродженої Академії, стає менше консервативною у підборі студентів. Але це не так уже й страшно, адже університет виріс, він має своє ім'я, він рухається вперед. Більшість студентів Академії знайшли своє місце в житті, тому можна з впевненістю сказати, що Академія виконує свою місію.

— А як Ви ставитесь до створення Асоціації випускників Академії?

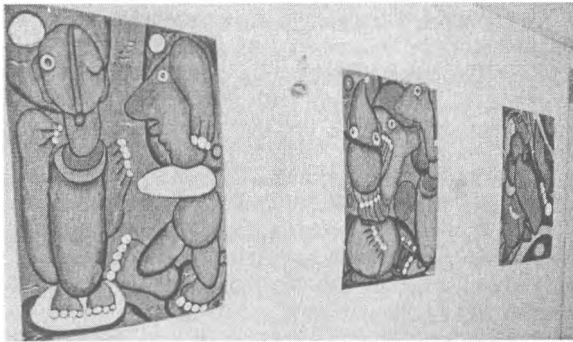
— Вона має бути обов'язково створена. Цю ідею потрібно підтримувати, адже чим далі, тим важче буде зібрати всіх випускників до купи. Західний досвід показує, що зацікавленість в університеті залежить від того, чи є можливість познайомитися з тими людьми, які вже вивчилися, стали на ноги і можуть допомогти тобі в майбутньому.

Юлія Коломак,
студентка МП-1
(політологія)

Дух свободи і відвертості

Протягом березня в стінах Академії відбулись три художні виставки, на перший погляд, абсолютно різні, і, водночас, такі близькі неймовірною чуттєвістю, властивою кожній із них. Це «Велика графіка» молодих київських художників, експозиція Емми Андіївської та «Осінь минулого століття» Олега Любківського.

Місце проведення виставки Емми Андіївської досить нетрадиційне — хол Наукової бібліотеки НаУКМА. Це дозволило кожному студенту, не відриваючись від навчання, поринути в неповторний та загадковий вимір — художньо-поетичний світ Емми Андіївської. Її картини, що стали прикрасою багатьох приватних колекцій в Україні та за кордоном, вже експонувалися в галереях та виставкових залах Німеччини, Франції, Австралії, США, Бразилії. Тепер помилуватися ними має змогу український глядач. Свої картини авторка подарувала Академії під час одного з візитів на Україну. Експозицію відкрито на честь сімдесятиріччя Емми Андіївської — однієї з найяскравіших постатей української діаспори — самобутньої поетеси й художниці. Її картини — це особливий світ, такий простий, зрозумілий і водночас такий глибокий і незбагнений. І, поринувши в цей світ, натрапля-

еш на маленький шматочок душі авторки — її вірші розміщені поряд із картинами. Її картини, вірші, проза живуть на перетині реальностей — там, в Україні, яку, як зазначала Андіївська свого часу, так прагнула створити для себе, мешкаючи в Мюнхені, за тисячі кілометрів від України справжньої.

В Галереї мистецтв НаУКМА згодом відкрилася ще одна виставка, яка, безумовно, вразила всіх присутніх своїм теплом, романтичністю, любов'ю, з якою створено полотно. Її автор — художник-графік Олег Любківський, до нестями закоханий у рідне місто, презентував картини «Маленького Відня», так, зазвичай, називають Чернівці люди, які хоч раз у житті відчули магічну атмосферу цього європейського міста, з усіма його невід'ємними атрибутами — міською ратушею, університетом, театром, парками, водогоном, вокзалом та прекрасними пам'ятниками.

Картини Олега Любківського — це портрети міста, на яких зображені то неповторні краєвиди, то занедбані ворота, то розтрощені під тиском часу будинки, то шматки зіржавілих труб, каменів. Кожна дрібничка на його картинах — це символ своєї епохи, який, зберігшись дотепер у напівзруйнованому вигляді, доносить до нас таємниці свого часу.

*Ольга Прево,
студентка ФСНТ-2
(соціологія)*

«Велика графіка», або чи має значення розмір?

З 12 по 29 березня в галереї мистецтв Києво-Могилянської академії проходила експериментальна виставка молодих київських художників «Велика графіка». Її учасники — нове покоління митців, студенти Київської Академії мистецтв Оксана Брюховецька, Соня Гукайло, Микола Власов, Настя Хомяк, а також випускники цього та інших художніх вузів: Устим Федько, Наталя Базилевич, Діма Яценко і Костя Павлишин. Кожен із цього кола друзів має індивідуальний стиль та бачення світу так, що поєднання різних робіт нагадує швидше багатоголосся, ніж унісон.

Якщо і можна говорити про якусь спільну, об'єднавчу ідею виставки, то це — безпосередність і простота, саме те, що в епоху постмодерну вважається недосяжною розкішшю. Це проявилось у виборі найпростіших графічних технік, як от олівець, вугілля, акварель, гуаш, на противагу складним і високотехнологічним способам друку. Але це також має ширше значення, стосується можливості відійти як від класичної традиції, так і від формотворчості авангарду, можливість малювати на по-справжньому «чистому» листку паперу. Звідси і специфічне почуття гумору, притаманне роботам, яке ближче до дитячих ігор, ніж до інтелектуальної відстороненої іронії.

«Ігри» — така назва диптиху Оксани Брюховецької, який поєднує портрети хлопця і дівчини з дивними, зверненими один до одного усмішками. Ці нестандартні усмішки належать людям, які не позують, не набирають штучних, кодифікованих і «благородних» виразів обличчя, не стримують почуття і дивні фантазії, які нуртують у їхніх душах. Такими вільними намагаються бути учасники виставки, і їм це майже вдається, незважаючи на всю утопічність досягнення таких станів в епоху психоаналізу. Грайливими є роботи Діми Яценка, в яких муза вказує дорогу велосипедисту («Муза»), а пес дивиться на тебе братнім поглядом («Брат»). У серії «Виноград», яку представив Устим Федько, орнаментальні хаші лоз виконані в темній гамі — як джунглі чорного несвідомого, де клекочуть життєві соки й асоціальні інстинкти.

І якщо «велика» в назві виставки означає лише розмір робіт, то це теж можна порівняти з простотою та влучністю визначень, які дають діти. Така прямота є запрошенням глядачам долучитися до цих ігор, і кожному побачити свою «велич» цієї виставки.

Ольга Горячківська

Лютий 2001

1. Стипендії для преподавателей, – Н.Орлянська // Киевские ведомости – 19.02.2001р.
2. Стипендія для викладачів–науковців – вперше в Україні, – Т.Ільницька // Україна Business – 20–27.02.2001р.
3. Представитель МВФ об украинских “тормозах” // Вечерние вести – 8.02.2001р.
4. Днепропетровск гораздо старше! // МИГ новости – 16.02.2001р.
5. Про реформу мови – з екрану, Т.Риженко // День – 9.02.2001р.
6. Член Римского клуба деловых людей, советник спикера и премьер–министра Украины Богдан Гаврилишин: работая лесорубом в Канаде, а позже – официантом, я учил английский и копил деньги для учебы, – В.Андреева // Факты – 17.02.2001р.
7. Правописне безправ'я, – В.Радчук // Українське слово – 15–21.02.2001р.
8. “За” і “проти” мовних новацій, – О.Шевченко // Політика і культура – 30.01 – 5.02.2001р.
9. Знаймо, любімо рідну мову! – О.Пономарів // Українська газета – 15.03.2001р.

Березень 2001

1. Стипендії... для викладачів, – Я.Марусик // Вечірній Київ – 6.03.2001р.
2. Приватні інвестиції за престиж науки, – Я.Марусик // Дзеркало тижня – 8.03.2001р.
3. “Большая графика” от молодых художников, – Н.Орлянская // Киевские ведомости – 15.03.2001р.
4. Студентам не подобається ні влада, ні опозиція, – А.Зубков // Молодь України – 23.03.2001р.
5. Трохи сонця у холодній воді сьогодні, – Ю.Ділова // Вечірній Київ – 1.03.2001р.
6. “П'ятірка” у конверті, – І.Кириченко // Політика і культура – 6–12.03.2001р.
7. Міжнародна наукова конференція “Бібліотеки – центри науково–інформаційних ресурсів ХХІ століття” // Бібліотечний вісник – №1, 2001р.
8. Найвища оцінка // Дзеркало тижня – 8–16.03.2001р.
9. Кто красит премии? // Столичные новости – 13.03.2001р.
10. Шевченківська премія, – Д.Десятерик // День – 14.03.2001р.
11. Будуть діти – буде колиска, – О.Гергель // Освіта України – 7.03.2001р.
12. Василь Кремень: усі книжки, що сьогодні презентуються, мають спільні риси. Ця спільність – у талановитості авторів, актуальності проблеми, їх цікаво читати, – М.Ко-

рюненко // Освіта України – 7.03.2001р.

13. Обов'язок кожного народу, малого чи великого, – передати свою мову і передати наступному поколінню, – М.Корюненко // Освіта України – 7.03.2001р.

14. Если вы это читаете... Всё познается в сравнении, в том числе и степень удовлетворения, – В.Бахмат // Киевский телеграф, – 12 – 18.03.2001р.

15. Пішов з життя Григорій Логвин // Час – 11 – 16.03.2001р.

16. Між Мюнхеном і ВСЕСВІТОМ, – С.Жадан // Столичные новости. – 20–26.03.2001р.

17. Не служити, а діяти (ранкове і денне засідання 21 березня) // Голос України. – 51 – 22.03.2001р.

18. Право іти до людей, – В.Квітка // Українське слово – 22 – 28.03.2001р.

19. “Сейшен” від Кобзарського цеху, – В. Квітка // Україна молода – 22.03.2001р.

20. Лідер опозиції Азербайджану Іса Гамбар: наші олігархи – одна сім'я, – М.Карась // Україна Молода – 22.03.2001р.

21. Хочеш змін – іди на мітинг (фото Ю.Венгереша) // Голос України – 22.03.2001р.

22. Недержавне “визнання” оголосило переможців, – Т.Акімова // День – 30.03.2001р.

23. Студенти проти терору // Самостійна Україна – 9–26.03.2001р.

24. Кодак, переименованный Екатериной. Ученые Киево–Могилянской Академии “состарили” Днепропетровск на 140 лет, – В.Бублик // Киевские ведомости – 29.03.2001р.

25. Острозька Академія отримала дарунок від “Польської освіти”, – Л.Ступчук // Освіта України – 13 – 28.03.2001р.

26. Міжнародний дитячий конкурс знавців української мови стане щорічним // Освіта України – 13 – 28.03.2001р.

27. Наука і мистецтво – як синоніми, – О. Коваленко // Освіта України – 12 – 21.03.2001р.

28. Чому наука і освіта в Україні ще не впливають на процеси суспільної трансформації? – М. Корюненко, Ю. Кузнецов (фото) – анонс // Освіта України – 13 – 28.03.2001р.

29. Визнання ... Це – не просто премія, а інвестиція у власну культуру і в збагачення інтелектуального потенціалу нації // Президентський вісник – 13 – 31.03.2001р.

30. Людини потребує відлуння. Філософи – це ті, що передбачують, – М.Чубук // Президентський вісник – 31.03.2001р.

31. Острозька академія плає патріотів України, – М.Рудницький // Освіта – 21 – 28 березня 2001р.

У березні вийшов 3-й номер інформаційно–аналітичного видання “Парламент”, що видається Лабораторією законодавчих ініціатив при НаУКМА. Номер можна знайти в бібліотеці НаУКМА.

Традиційно на Благовіщення Спілка письменників України відзначає творчість молодих літераторів премією “Благовіст”. Цього року премію вручено і студентці II курсу Києво-Могилянської академії Катерині Калитко за другу книгу “Посібник зі створення світу”. З минулого, 2000 року, Катерина Калитко – член Спілки письменників України. Пропонуємо Вашій увазі поезію авторки.

Катерина Калитко

ПТАХИ

Ми всі птахи. Але птахи без крил.
О, як не вистачає нам польоту !
І живемо ми по закону гри,
І подих неба нам лише як дотик.
Ми сидимо у тиші теплих гнізд,
Годуємо дітей, весни чекаєм...
Літати можемо тільки уві сні,
І тільки щоб самотні, не у зграї.
Але коли вже не летіти - йти,
Все вище по сходах підніматись,
Шукаючи непізнані світи,
І живучи від свята і до свята.
Там буде найскладніша з перемог,
Там ми забули щось найважливіше,
І нам уже здається - летимо.
Але насправді падаєм не більше...
Минає ув ілюзіях життя,
І нам здається - ми давно крилаті...
Але то тільки наші сні летять,
А ми закуті у земне безладдя.
А ось коли востаннє на краю
Із нами Вічність розмовляє грізно,
Збираємо останню міць свою
І летимо. Але занадто пізно.
Ми всі птахи. Але птахи без крил
Над нами постає холодний ранок...
І поки що у нас так мало сил,
Аби літати рано. Дуже рано...

Випуск підготовлено відділом зв'язків із громадськістю
Національного університету “Києво-Могилянська академія”
Наша адреса: Київ, 04070, вул. Сковороди, 2, 4-й корпус, 4-й поверх, к.401, 408
тел. +38 (044) 417-82-15, e-mail: pr@ukma.kiev.ua; <http://www.ukma.kiev.ua>

UKMA Library * Book

0265394